ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ F. G. JACOBS

της 29ης Ιανουαρίου 1998 *

1. Με τη νομολογία του ως προς τα άρθρα 30 και 36 της Συνθήκης ΕΚ, το Δικαστήριο καθιέρωσε για τα σήματα, καθώς και για άλλες μορφές πνευματικής ιδιοκτησίας, την αρχή της κοινοτικής αναλώσεως [1]: έτσι, με την πώληση εντός της Κοινότητας, από τον δικαιούχο του σήματος ή με τη συγκατάθεσή του, των προϊόντων που φέρουν το σήμα αυτό, αναλώνονται τα δικαιώματα επί του σήματος στο εσωτερικό της Κοινότητας και, εκτός εξαιρετικών περιστάσεων, ο δικαιούχος δεν μπορεί να απαγορεύσει τη χρησιμοποίηση του σήματος αυτού από άλλα πρόσωπα στο πλαίσιο μεταγενέστερων συναλλαγών οπουδήποτε εντός της Κοινότητας.

2. Το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας περί των σημάτων [2] διατυπώνει την αρχή της κοινοτικής αναλώσεως, όπως αυτή ανεπτύχθη από τη νομολογία του Δικαστηρίου. Ορίζει ότι το δικαίωμα που παρέχει το σήμα δεν επιτρέπει στον δικαιούχο να απαγορεύει τη χρήση του σήματος για προϊόντα που έχουν διατεθεί υπό το σήμα αυτό στο εμπόριο εντός της Κοινότητας από τον δικαιούχο ή με τη συγκατάθεσή του. Δυνάμει της Συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (στο εξής: ΕΟΧ), η αρχή αυτή επεκτάθηκε, στη συνέχεια, στο έδαφος του ΕΟΧ, το οποίο αποτελείται τώρα, αφενός, από την Κοινότητα και, αφετέρου, από την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν και τη Νορβηγία. Πάντως, το ερώτημα παραμένει, αν μπορεί ο δικαιούχος του σήματος να απαγορεύσει σε τρίτον να κάνει χρήση του σήματος εντός της Κοινότητας ή του ΕΟΧ για προϊόντα που διατέθηκαν υπό το σήμα αυτό στο εμπόριο εκτός του ΕΟΧ από τον δικαιούχο ή με τη συγκατάθεσή του; Το ερώτημα αυτό υποβάλλεται με αίτηση του Oberster Gerichtshof (Αυστρία) για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως.

3. Το ερώτημα είναι, επομένως, αν το κοινοτικό δίκαιο επιβάλλει στα κράτη μέλη να προβλέπουν την ανάλωση μόνον οσάκις τα προϊόντα διατέθηκαν στο εμπόριο εντός του ΕΟΧ ή αν, αντιθέτως, τα κράτη μέλη μπορούν (ή ίσως οφείλουν) να προβλέπουν την ανάλωση οσάκις τα προϊόντα διατέθηκαν στο εμπόριο εντός τρίτης χώρας — αρχή της διεθνούς (δηλαδή, παγκόσμιας) αναλώσεως.

Η οδηγία περί σημάτων

4. Η οδηγία περί σημάτων εκδόθηκε βάσει του άρθρου 100 Α της Συνθήκης ΕΚ. Δεν είχε ως στόχο την «πλήρη προσέγγιση των νομοθεσιών περί σημάτων των κρατών μελών», αλλά απλώς στην προσέγγιση των

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

1 — Η αρχή διατυπώθηκε, ως προς τα σήματα, με την απόφαση της 31ης Οκτωβρίου 1974, 16/74, Winthorp (Συλλογή τόμος 1974, σ. 479).

2 — Πρώτη οδηγία 89/104/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων (ΕΕ 1989, L 40, σ. 1).

«εθνικών διατάξεων οι οποίες έχουν την πλέον άμεση επίδραση στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς» (τρίτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας).

5. Η πρώτη, η τρίτη και η ενάτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας αναφέρουν αντιστοίχως:

«Εκτιμώντας ότι οι νομοθεσίες περί σημάτων που ισχύουν στα κράτη μέλη παρουσιάζουν διαφορές οι οποίες δύνανται, αφενός, να παρεμποδίσουν την ελεύθερη κυκλοφορία των προϊόντων και την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών και, αφετέρου, να νοθεύσουν τους όρους ανταγωνισμού εντός της Κοινής Αγοράς· ότι, επομένως, είναι απαραίτητη η προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών για τη δημιουργία και τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς·

(...)

ότι, προς το παρόν, δεν φαίνεται αναγκαία η πλήρης προσέγγιση των νομοθεσιών περί σημάτων των κρατών μελών και ότι η προσέγγιση αρκεί να περιορίζεται μόνο σε εκείνες τις εθνικές διατάξεις οι οποίες έχουν την πλέον άμεση επίδραση στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς·

(...)

ότι, για τη διευκόλυνση της ελεύθερης κυκλοφορίας των προϊόντων και της ελεύθερης παροχής των υπηρεσιών, είναι βασικό να παρέχεται στο μέλλον η αυτή προστασία στα καταχωρισμένα σήματα, σύμφωνα με τη νομοθεσία όλων των κρατών μελών· ότι αυτό, πάντως, δεν στερεί από τα κράτη μέλη τη δυνατότητα να παρέχουν ευρύτερη προστασία στα σήματα που έχουν αποκτήσει φήμη».

6. Συνοψίζοντας, η οδηγία εναρμονίζει τους γενικούς όρους σχετικά με την «απόκτηση και [την] διατήρηση του δικαιώματος επί του κατατεθέντος σήματος» (έβδομη αιτιολογική σκέψη) και τα δικαιώματα που παρέχει το σήμα (άρθρα 5, 6 και 7). Καθορίζει, δηλαδή, τα σημεία από τα οποία είναι δυνατόν να συνίσταται ένα σήμα (άρθρο 2), τους λόγους απαραδέκτου ή ακυρότητας ενός σήματος (άρθρα 3 και 4), τα αποτελέσματα της ανοχής της χρήσεως μεταγενεστέρου σήματος (άρθρο 9) και της μη χρήσεως σήματος (άρθρα 10 και 12), καθώς και τους λόγους εκπτώσεως από τα δικαιώματα επί του σήματος (άρθρο 12).

7. Εντούτοις, σε ορισμένους τομείς, τα κράτη μέλη έχουν την ευχέρεια να αποφασίζουν αν θα θεσπίσουν τους κανόνες που προβλέπει η οδηγία: Συγκεκριμένα, υπάρχουν, για παράδειγμα, ορισμένοι προαιρετικοί λόγοι για την άρνηση καταχωρήσεως ενός σήματος ή για την κήρυξη της ακυρότητάς του (άρθρα 3, παράγραφος 2, και 4, παράγραφος 4), καθώς και η δυνατότητα επιλογής όσον αφορά την παροχή ή μη προστασίας σε ένα σήμα, σε ορισμένες ειδικές περιστάσεις, ως προς τη χρήση του για ανόμοια προϊόντα ή υπηρεσίες, οσάκις αυτό έχει

κάποια φήμη (άρθρο 5, παράγραφος 2) [3]. Εξάλλου, η εβδόμη αιτιολογική σκέψη διευκρινίζει ότι:

«Τα κράτη μέλη μπορούν να διατηρήσουν ή να εισαγάγουν στη νομοθεσία τους λόγους απαραδέκτου ή ακυρότητας που συνδέονται με τους όρους απόκτησης ή διατήρησης του δικαιώματος επί του σήματος για τους οποίους δεν προβλέπεται προσέγγιση, και που αφορούν, για παράδειγμα, τη νομιμοποίηση του δικαιούχου του σήματος, την ανανέωση του σήματος, το καθεστώς των φόρων ή τη μη τήρηση των διαδικαστικών κανόνων.»

Η οδηγία αφήνει επίσης στα κράτη μέλη τομείς όπως η διαδικασία που αφορά την καταχώρηση, την έκπτωση και την ακυρότητα των σημάτων (πέμπτη αιτιολογική σκέψη), την προστασία των μη καταχωρημένων σημάτων (τετάρτη αιτιολογική σκέψη) και οι διατάξεις σχετικά με τον αθέμιτο ανταγωνισμό, την αστική ευθύνη και την προστασία των καταναλωτών (έκτη αιτιολογική σκέψη).

8. Οι πλέον σημαντικές διατάξεις όσον αφορά την παρούσα υπόθεση είναι τα άρθρα 5 και 7, που φέρουν αντιστοίχως τον τίτλο «Δικαιώματα που παρέχει το σήμα» και «Όρια του δικαιώματος που παρέχει το σήμα».

3 — Βλ., επίσης, τα άρθρα 3, παράγραφος 4, 9, παράγαραφος 2, και 15, παράγραφος 2.

9. Το άρθρο 5 ορίζει ότι:

«1. Το καταχωρισμένο σήμα παρέχει στον δικαιούχο αποκλειστικό δικαίωμα. Ο δικαιούχος δικαιούται να απαγορεύει σε κάθε τρίτο να χρησιμοποιεί στις συναλλαγές, χωρίς τη συγκατάθεσή του:

α) σημείο πανομοιότυπο με το σήμα για προϊόντα ή υπηρεσίες πανομοιότυπες με εκείνες για τις οποίες το σήμα έχει καταχωριστεί·

β) σημείο για το οποίο, λόγω της ταυτότητας ή της ομοιότητάς του με το σήμα και της ταυτότητας ή της ομοιότητας των προϊόντων ή των υπηρεσιών που καλύπτονται από το σήμα και το σημείο, υπάρχει κίνδυνος σύγχυσης του κοινού, συμπεριλαμβανομένου και του κινδύνου συσχέτισης του σημείου με το σήμα.

(...)

3. Μπορεί, *ιδίως*, να απαγορεύεται, εάν πληρούνται οι όροι των παραγράφων 1 και 2:

α) η επίθεση του σημείου επί των προϊόντων ή της συσκευασίας τους·

β) η προσφορά των προϊόντων ή η εμπορία ή η κατοχή τους προς εμπορία ή η προσφορά ή η παροχή υπηρεσιών υπό το σημείο·

γ) η εισαγωγή ή η εξαγωγή των προϊόντων υπό το σημείο·

δ) η χρησιμοποίηση του σημείου σε επαγγελματικό έντυπο υλικό και στη διαφήμιση.»

10. Το άρθρο 7 ορίζει ότι:

«1. Το δικαίωμα που παρέχει το σήμα δεν επιτρέπει στον δικαιούχο να απαγορεύει τη χρήση του σήματος για προϊόντα που έχουν διατεθεί υπό το σήμα αυτό στο εμπόριο μέσα στην Κοινότητα από τον ίδιο τον δικαιούχο ή με τη συγκατάθεσή του.

2. Η παράγραφος 1 δεν εφαρμόζεται εάν ο δικαιούχος έχει νόμιμους λόγους να αντιταχθεί στη μεταγενέστερη εμπορική εκμετάλλευση των προϊόντων, ιδίως όταν η κατάσταση των προϊόντων μεταβάλλεται ή αλλοιούται μετά τη διάθεσή τους στο εμπόριο.»

11. Διατάξεις σχετικές με την ανάλωση και αναλόγου αποτελέσματος με αυτές που περιλαμβάνονται στο άρθρο 7 περιελήφθησαν σε άλλες κοινοτικές πράξεις σχετικές με τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας [4]. Το πλέον σημαντικό κείμενο συναφώς είναι ο κανονισμός για το κοινοτικό σήμα, που θα εξετάσω κατωτέρω.

Η Συμφωνία ΕΟΧ

12. Παρ' όλον ότι το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας περί σημάτων αναφέρεται στη διάθεση στο εμπόριο εντός της Κοινότητας, η αρχή της αναλώσεως των δικαιωμάτων επεκτάθηκε, για ορισμένους σκοπούς, και όπως ήδη αναφέρθηκε, στον ΕΟΧ. Η οδηγία

4 — Βλ., για παράδειγμα, το άρθρο 9, παράγραφος 2, της οδηγίας 92/100/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Νοεμβρίου 1992, σχετικά με το δικαίωμα εκμίσθωσης, το δικαίωμα δανεισμού και ορισμένα δικαιώματα συγγενικά προς την πνευματική ιδιοκτησία στον τομέα των προϊόντων της διανοίας (ΕΕ L 346, σ. 346, σ. 61). Η Επιτροπή θεωρεί ότι οι διατάξεις αυτές επίσης έχουν ως αποτέλεσμα να αποκλείεται η διεθνής ανάλωση: βλ. την απάντησή της σε γραπτή ερώτηση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (ΕΕ 1994, C 340, σ. 37).

υπήρξε μια από τις νομοθετικές πράξεις που ενσωματώθηκαν στο δίκαιο του ΕΟΧ με τη Συμφωνία περί συστάσεως του ΕΟΧ [5], η οποία άρχισε να ισχύει την 1η Ιανουαρίου 1994 [6]. Το παράρτημα XVII της Συμφωνίας τροποποιεί, «για τους σκοπούς της παρούσας συμφωνίας», το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας ώστε να γίνεται αναφορά μάλλον στην εμπορία εντός του ΕΟΧ παρά εντός της Κοινότητας: αντικαθιστά τους όρους «μέσα στην Κοινότητα» με τις λέξεις «στην αγορά ενός από τα συμβαλλόμενα μέρη» [7]. Εξάλλου, ένα πρωτόκολλο της Συμφωνίας, το πρωτόκολλο 28, σχετικά με την πνευματική ιδιοκτησία, περιλαμβάνει το άρθρο 2 που φέρει τον τίτλο «Ανάλωση των δικαιωμάτων» [8]. Το άρθρο 2, παράγραφος 1, ορίζει:

«Στην έκταση κατά την οποία η ανάλωση αποτελεί αντικείμενο κοινοτικών μέτρων ή νομολογίας, τα συμβαλλόμενα μέρη μεριμνούν ώστε η εν λόγω ανάλωση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας να διέπεται από την κοινοτική νομοθεσία. Με την επιφύλαξη των μελλοντικών εξελίξεων στη νομολογία, η παρούσα διάταξη ερμηνεύεται σύμφωνα με το πνεύμα των σχετικών αποφάσεων του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων οι οποίες έχουν εκδοθεί προ της υπογραφής της Συμφωνίας.»

13. Κανένα πρόβλημα προερχόμενο από το πρωτόκολλο αυτό δεν ανέκυψε στο πλαίσιο της παρούσας υποθέσεως, τα πραγματικά περιστατικά της οποίας επήλθαν μετά την ένταξη της Δημοκρατίας της Αυστρίας (προηγουμένως μέλος του ΕΟΧ) στην Κοινότητα την 1η Ιανουαρίου 1995.

Τα πραγματικά περιστατικά

14. Η ενάγουσα, Silhouette International Schmied GmbH & Co. KG (στο εξής: Silhouette), είναι αυστριακή εταιρία που κατασκευάζει ομματογυάλια της ακριβότερης κατηγορίας. Διαθέτει στο εμπόριο τα γυαλιά αυτά, παντού ανά τον κόσμο, με το λεκτικό και σχηματικό σήμα Silhouette, το οποίο έχει καταχωρηθεί στην Αυστρία και στα περισσότερα κράτη του κόσμου, καθώς και σε διεθνές επίπεδο. Στην Αυστρία, η ενάγουσα πωλεί τα γυαλιά σε οπτικούς· στα άλλα κράτη διαθέτει είτε θυγατρικές εταιρίες είτε διανομείς.

15. Η εναγομένη Hartlauer Handelsgesellschaft mbH (στο εξής: Hartlauer) πωλεί γυαλιά σε πολυάριθμες θυγατρικές εταιρίες στην Αυστρία, η δε πολιτική πωλήσεων που ακολουθεί βασίζεται κυρίως στις χαμηλές τιμές της. Δεν προμηθεύεται από την ενάγουσα, επειδή αυτή θεωρεί ότι η διανομή των προϊόντων της από την εναγομένη θα έβλαπτε τη φήμη της ως κατασκευάστριας γυαλιών του συρμού και ανωτέρας ποιότητας.

16. Τον Οκτώβριο 1995, η ενάγουσα πώλησε 21 000 σκελετούς γυαλιών ξεπερασμένου

5 — ΕΕ 1994, L 1, σ. 3.

6 — Την 1η Μαΐου 1995 όσον αφορά το Πριγκιπάτο του Λιχτενστάιν.

7 — Σ. 482.

8 — Σ. 194.

μοντέλου στην εταιρία Union Trading αντί 261 450 δολλαρίων ΗΠΑ. Η πώληση αυτή έγινε μέσω του αντιπροσώπου της ενάγουσας για τις πωλήσεις στην Μέση Ανατολή. Η ενάγουσα του ανέθεσε να δώσει εντολή στους πελάτες να πωλήσουν τους σκελετούς γυαλιών μόνον εντός της Βουλγαρίας ή εντός των χωρών της πρώην Σοβιετικής Ενώσεως και να μη τους εξαγάγουν σε άλλες χώρες. Ο αντιπρόσωπος ανέφερε στην ενάγουσα ότι διαβίβασε την εντολή αυτή στον αγοραστή. Το Oberster Gerichtshof τόνισε ότι δεν κατέστη δυνατό να εξακριβωθεί αν αυτό πράγματι συνέβη.

17. Η Silhouette παρέδωσε τα προϊόντα στην εταιρία Union Trading στη Σόφια τον Νοέμβριο 1995. Η Hartlauer αγόρασε στη συνέχεια τα εμπορεύματα (χωρίς να καταστεί δυνατό, κατά το Oberster Gerichtshof, να γίνει γνωστό από ποιον πωλητή) και τα διέθεσε προς πώληση εντός της Αυστρίας από τον Δεκέμβριο του 1995. Στο πλαίσιο εκστρατείας διά του Τύπου, αυτή κατέστησε γνωστόν ότι είχε κατωρθώσει, παρόλον ότι η ενάγουσα δεν την προμήθευσε, να αγοράσει 21 000 σκελετούς Silhouette στο εξωτερικό. Με τις παρατηρήσεις της, η Hartlauer επιμένει στον ισχυρισμό της ότι είχε διαβεβαιωθεί, κατά την αγορά των προϊόντων, ότι δεν υπήρχε κανένα εμπόδιο για την εισαγωγή τους στην Αυστρία.

18. Η Silhouette αντιτίθεται στην πώληση των σκελετών της από την Hartlauer εντός της Αυστρίας και ζητεί να απαγορευθεί στην Hartlauer να διαθέτει στο εμπόριο γυαλιά ή σκελετούς γυαλιών που φέρουν το σήμα της, εφόσον δεν έχουν διατεθεί στο εμπόριο εντός του ΕΟΧ από την ίδια ή με τη συγκατάθεσή της. Υποστηρίζει ότι δεν έχει αναλώσει τα δικαιώματά της επί του σήματος, για τον λόγο ότι η οδηγία δεν προβλέπει την ανάλωση τέτοιων δικαιωμάτων παρά μόνον αν τα προϊόντα έχουν διατεθεί στο εμπόριο επί του εδάφους του ΕΟΧ από τον δικαιούχο του σήματος ή με τη συγκατάθεσή του. Στηρίζει την αίτησή της όχι μόνο στο άρθρο 10a του Markenschutzgesetz (νόμος περί της προστασίας των σημάτων) αλλά και στα άρθρα 1 και 9 του Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb (νόμος για την καταπολέμηση του αθέμιτου ανταγωνισμού) καθώς και στο άρθρο 43 του Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch (γενικές αρχές του Αστικού Κώδικα).

19. Η Hartlauer υποστηρίζει ότι η Silhouette δεν πώλησε τους σκελετούς γυαλιών υπό τον όρο να μη πραγματοποιηθεί καμία εισαγωγή στην Κοινότητα και ζητεί την απόρριψη της αγωγής.

20. Η αγωγή της Silhouette απορρίφθηκε από το Landgericht Steyer και, κατ' έφεση, από το Oberlandesgericht Linz. Η παρούσα αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως υποβλήθηκε στο πλαίσιο αναιρέσεως που άσκησε η Silhouette ενώπιον του Oberster Gerichtshof κατά της αποφάσεως του Oberlandesgericht Linz.

21. Με διατύπωση σχεδόν πανομοιότυπη, ο νόμος που τροποίησε, το 1992, τον Markenschutzgesetz μετέφερε το άρθρο 7 της οδηγίας περί σημάτων στην αυστριακή νομοθεσία. Το άρθρο 10a, παράγραφος 1, του Markenschutzgesetz ορίζει ότι το δικαίωμα που παρέχει το σήμα δεν επιτρέπει

στον δικαιούχο να απαγορεύει σε τρίτο τη χρήση αυτού για προϊόντα που διατέθηκαν στο εμπόριο εντός του ΕΟΧ υπό το σήμα αυτό από τον δικαιούχο ή με τη συγκατάθεσή του.

22. Το Oberster Gerichtshof διευκρινίζει ότι, πριν από τη μεταφορά της οδηγίας περί σημάτων, τα αυστριακά δικαστήρια εφάρμοζαν την αρχή της διεθνούς αναλώσεως. Παραθέτει απόφαση εκδοθείσα το 1971 από το Oberster Gerichtshof στην υπόθεση Agfa [9]. Εντούτοις, μετά τη μεταφορά της οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο η νομική κατάσταση είναι ασαφής. Από την αιτιολογική έκθεση [10] προκύπτει ότι πρόθεση του νομοθέτη ήταν να αφεθεί στη δικαστική πρακτική η μέριμνα για τη ρύθμιση του ζητήματος του κύρους της αρχής της διεθνούς αναλώσεως.

23. Το Oberster Gerichtshof επιθυμεί, συνεπώς, να εξακριβωθεί αν η οδηγία περί σημάτων επιτρέπει στα κράτη μέλη να εφαρμόζουν κανόνα διεθνούς αναλώσεως. Θέτει επίσης ένα δεύτερο ερώτημα σχετικά με τα ένδικα μέσα που διαθέτει ο δικαιούχος του σήματος δυνάμει της οδηγίας.

9 — SZ 43/219.

10 — 669 BlgNR 18. GP5.

24. Το Oberster Gerichtshof υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα ερωτήματα:

«1) Έχει το άρθρο 7, παράγραφος 1, της πρώτης οδηγίας του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων (89/104/ΕΟΚ, ΕΕ L 40, σ. 1, της 11. 2. 1989), την έννοια ότι το δικαίωμα που παρέχει το σήμα επιτρέπει στον δικαιούχο του να απαγορεύει σε τρίτον τη χρησιμοποίηση του σήματος για προϊόντα τα οποία έχουν διατεθεί στο εμπόριο εντός κράτους που δεν είναι συμβαλλόμενο μέρος;

2) Μπορεί ο δικαιούχος του σήματος να ζητεί, με βάση μόνον το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας, να μη χρησιμοποιεί ο τρίτος το σήμα για προϊόντα τα οποία έχουν διατεθεί υπό το σήμα αυτό στο εμπόριο εντός κράτους το οποίο δεν είναι συμβαλλόμενο μέρος;»

Η αναφορά σε συμβαλλόμενο μέρος πρέπει να νοείται ως αναφορά σε συμβαλλόμενο μέρος της Συμφωνίας ΕΟΧ, δηλαδή, όσον αφορά την ΕΖΕΣ (Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελευθέρων Συναλλαγών), τα κράτη της ΕΖΕΣ τα οποία είναι συμβαλλόμενα μέρη της συμφωνίας (επί του παρόντος, η Δημοκρατία της Ισλανδίας, το Πριγκιπάτο του Λιχτενστάιν και το Βασίλειο της Νορβηγίας), και, όσον αφορά την Κοινότητα, η Κοινότητα και/ή τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας [11].

11 — Βλ. το άρθρο 2, στοιχείο γ', της Συμφωνίας ΕΟΧ.

Τα ερωτήματα αφορούν, επομένως, τα προϊόντα που διατίθενται στο εμπόριο εκτός του ΕΟΧ. Δεν είναι αναγκαίο να εξεταστεί ποια θα ήταν η κατάσταση για τα προϊόντα που διατίθενται εντός του ΕΟΧ και εισάγονται εκ των υστέρων στην Κοινότητα. Χάριν ευκολίας, θα αναφερθώ στη συνέχεια στην εισαγωγή στην Κοινότητα προϊόντων που διατέθηκαν στο εμπόριο εκτός του ΕΟΧ.

25. Η Silhouette, η Hartlauer, η Αυστριακή, η Γαλλική, η Γερμανική, η Ιταλική, η Σουηδική Κυβέρνηση και η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, καθώς και η Επιτροπή κατέθεσαν γραπτές παρατηρήσεις. Η Silhouette, η Hartlauer, η Ιταλική Κυβέρνηση και η Επιτροπή ανέπτυξαν προφορικά τις παρατηρήσεις τους κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση.

Πρώτο ερώτημα

26. Με το πρώτο ερώτημά του, το Oberster Gerichtshof, ερωτά αν το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας περί σημάτων έχει την έννοια ότι ο δικαιούχος σήματος μπορεί να απαγορεύει σε τρίτον να κάνει χρήση του σήματος για προϊόντα που διατέθηκαν στο εμπόριο με το σήμα αυτό εντός κράτους που δεν είναι μέλος του ΕΟΧ. Το ερώτημα δεν διευκρινίζει αν ο δικαιούχος του σήματος συγκατατέθηκε σε μια τέτοια εμπορία εντός κράτους που δεν είναι μέλος του ΕΟΧ. Πάντως, από τη διάταξη περί παρπομπής προκύπτει σαφώς ότι η Silhouette έδωσε τη συγκατάθεσή της για τη διάθεση στο εμπόριο εντός της Βουλγαρίας, εφόσον αναφέρεται ότι η Silhouette έδωσε εντολή τα προϊόντα να πωλούνται εκεί και ότι τα παρέδωσε στον αγοραστή στη Σόφια. Πρέπει επομένως να εξεταστεί το ερώτημα με δεδομένο ότι ο δικαιούχος του σήματος συγκατατέθηκε τα προϊόντα του να διατίθενται στο εμπόριο εκτός του ΕΟΧ.

27. Πρέπει επίσης να θεωρηθεί δεδομένο για τους παρόντες σκοπούς ότι η Silhouette δεν συγκατατέθηκε στη μεταπώληση των προϊόντων της εντός του ΕΟΧ. Αυτό ισχύει καίτοι το εθνικό δικαστήριο εκφράζει ορισμένες αμφιβολίες για το αν οι σχετικοί με τη μεταπώληση περιορισμοί διαβιβάστηκαν στον αγοραστή. Αν η Silhouette είχε συγκατατεθεί στη διάθεση στο εμπόριο εντός του ΕΟΧ, η απάντηση στο πρώτο υποβληθέν ερώτημα θα ήταν σαφώς ότι η Silhouette δεν μπορούσε να απαγορεύσει την εισαγωγή των προϊόντων της στην Αυστρία.

28. Το Oberster Gerichtshof δεν ανέφερε ότι υπήρχαν «νόμιμοι λόγοι», υπό την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 2, της οδηγίας, για να αντιταχθεί η Silhouette στη μεταπώληση των γυαλιών της στην Αυστρία.

29. Έτσι, στο πλαίσιο της παρούσας υποθέσεως, το Δικαστήριο σαφώς αντιμετωπίζει το ερώτημα αν η οδηγία περί σημάτων, προβλέποντας την ανάλωση των δικαιωμάτων επί του σήματος συνεπεία διαθέσεως στο εμπόριο εντός της Κοινότητας, απαιτεί από τα κράτη μέλη να επιτρέπουν στον δικαιούχο σήματος να απαγορεύει την εισαγωγή εντός της Κοινότητας προϊόντων που

διατέθηκαν στο εμπόριο εκτός του ΕΟΧ από τον ίδιο ή με τη συγκατάθεσή του, αυτό δε για τον μόνο λόγο ότι δεν συγκατατέθηκε στην εμπορία των προϊόντων αυτών εντός της Κοινότητας: δηλαδή αν η οδηγία απαγορεύει στα κράτη μέλη να υιοθετήσουν την αρχή της διεθνούς αναλώσεως.

Το γράμμα της οδηγίας περί σημάτων

30. Το άρθρο 7, παράγραφος 1, προβλέπει την ανάλωση μόνον όταν τα προϊόντα διατέθηκαν στο εμπόριο εντός της Κοινότητας: επομένως, προβλέπει μόνον την κοινοτική ανάλωση και όχι τη διεθνή ανάλωση.

31. Γίνεται δεκτό από όλους, και κατά τη γνώμη μου ορθώς, ότι η οδηγία δεν απαιτεί από τα κράτη μέλη να προβλέπουν τη διεθνή ανάλωση: το πολύ πολύ, αυτή αφήνει το ερώτημα ανοιχτό, στην ευχέρεια των κρατών μελών. Αν η οδηγία είχε την πρόθεση να επιβάλει τη διεθνή ανάλωση, το άρθρο 7, παράγραφος 1, δεν θα αναφερόταν μόνο στην εμπορία εντός της Κοινότητας.

32. Οι προπαρασκευαστικές εργασίες της οδηγίας επιβεβαιώνουν ότι η οδηγία δεν είχε την πρόθεση να επιβάλει τη διεθνή ανάλωση. Η πρώτη πρόταση της Επιτροπής προέβλεπε την επιβολή της διεθνούς αναλώσεως [12]. Η Επιτροπή άλλαξε γνώμη στη συνέχεια και η τροποποιημένη πρότασή της [13] περιόριζε ρητώς την αρχή της αναλώσεως στα προϊόντα που διατέθηκαν στο εμπόριο «εντός της Κοινότητας».

33. Ως προς το ερώτημα αν η οδηγία απαγορεύει τη διεθνή ανάλωση ή αφήνει το ζήτημα αυτό ανοικτό, το γράμμα του άρθρου 7, παράγραφος 1, με προδιαθέτει υπέρ της πρώτης απόψεως. Το άρθρο 7, παράγραφος 1, διατυπώνει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες τα δικαιώματα που παρέχει το σήμα έχουν αναλωθεί: ασφαλώς η απαρίθμηση είναι περιοριστική. Ορίζοντας ότι τα δικαιώματα αναλώνονται όταν τα προϊόντα διατίθενται στο εμπόριο εντός της Κοινότητας, το άρθρο 7, παράγραφος 1, βεβαίως γίνεται αντιληπτό υπό την έννοια ότι τα δικαιώματα δεν αναλώνονται όταν τα προϊόντα διατίθενται στο εμπόριο εντός τρίτης χώρας. Είναι αληθές ότι η οδηγία δεν απαγορεύει ρητώς τη διεθνή ανάλωση, αλλά το αποτέλεσμα αυτό μπορεί λογικά να συναχθεί από τη διατύπωση. Δέχομαι ότι υπάρχουν επιχειρήματα προς την αντίθετη κατεύθυνση, αλλά τα επιχειρήματα αυτά ελάχιστα μπορούν να στηριχθούν στο γράμμα της οδηγίας.

34. Η άποψή μου όσον αφορά την κατά γράμμα ερμηνεία του άρθρου 7, παράγραφος 1, επιβεβαιώνεται από την οικονομία της οδηγίας. Το άρθρο 7, παράγραφος 1, αποτελεί εξαίρεση από τα δικαιώματα που το άρθρο 5, παράγραφος 1, παρέχει στον δικαιούχο του σήματος. Γενικώς, οι εξαιρέσεις δεν πρέπει να ερμηνεύονται ευρέως. Εν

12 — ΕΕ 1980, C 351, σ. 1· για την αιτιολογική έκθεση βλ., COM-(80) 635 τελικό.

13 — ΕΕ 1985, C 351, σ. 4.

προκειμένω, στο άρθρο 7, παράγραφος 1, δεν πρέπει να δίδεται ευρύτερη ερμηνεία από την ερμηνεία ότι αυτό προβλέπει την κοινοτική ανάλωση. Θα έπρεπε να υποτεθεί ότι η οδηγία περιέχει μια επιπλέον σιωπηρή εξαίρεση, που αφήνει τη δυνατότητα προβλέψεως διεθνούς αναλώσεως, πράγμα που μάλλον είναι ασύμβατο προς την οικονομία της οδηγίας.

Οι σκοποί και το περιεχόμενο της οδηγίας περί σημάτων

35. Επειδή το γράμμα της οδηγίας δεν είναι σαφές, οι σκοποί της και το περιεχόμενό της έχουν αποφασιστική σημασία για την ερμηνεία των διατάξεών της. Εντούτοις, οι περιλαμβανόμενες στις αιτιολογικές σκέψεις ενδείξεις δεν τείνουν προς την ίδια κατεύθυνση. Αφενός, υπενθυμίζεται ότι η οδηγία δεν προτίθεται να προβεί στην «πλήρη προσέγγιση των νομοθεσιών περί σημάτων των κρατών μελών», αλλά αποσκοπεί στην προσέγγιση των «εθνικών διατάξεων οι οποίες έχουν την πλέον άμεση επίδραση στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς». Αφετέρου, η οδηγία επιδιώκει να διασφαλιστεί, υπό την επιφύλαξη ολιγαρίθμων εξαιρέσεων, ότι «παρέχεται στο μέλλον η αυτή προστασία στα καταχωρισμένα σήματα, σύμφωνα με τη νομοθεσία όλων των κρατών μελών».

36. Οι οπαδοί της διεθνούς αναλώσεως τονίζουν τον περιορισμένο χαρακτήρα της εναρμονίσεως την οποία η οδηγία επιδιώκει και υποστηρίζουν την ανάγκη να θεωρηθεί η αναφορά του άρθρου 7, παράγραφος 1, στην κοινοτική ανάλωση ως ένας ελάχιστος κανόνας.

37. Ισχυρίζονται επιπλέον ότι το άρθρο 7 απέβλεπε μόνο στην κωδικοποίηση της νομολογίας του Δικαστηρίου περί της αναλώσεως των δικαιωμάτων, εφόσον το Δικαστήριο τόνισε ότι το άρθρο 7 πρέπει να ερμηνεύεται κατά τον ίδιο τρόπο που ακολουθεί η νομολογία του σχετικά με τα άρθρα 30 και 36 της Συνθήκης. Ισχυρίζονται ότι, πριν από τη μεταφορά της οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο, τα κράτη μέλη ήσαν εντελώς ελεύθερα ως προς την υιοθέτηση της αρχής της διεθνούς αναλώσεως· και ότι, ελλείψει ρητής αντίθετης διατάξεως, η λύση αυτή πρέπει να εξακολουθεί να ισχύει υπό το καθεστώς της οδηγίας.

38. Επικαλούμενοι το γράμμα της τρίτης αιτιολογικής σκέψεως της οδηγίας[14] οι απορρίπτοντες τη διεθνή ανάλωση ισχυρίζονται ότι είναι μεν αληθές ότι η οδηγία δεν αποτελεί μέτρο πλήρους εναρμονίσεως, αλλά η εφαρμογή από ένα κράτος μέλος της αρχής της διεθνούς αναλώσεως συνιστά μια από τις διατάξεις «οι οποίες έχουν την πλέον άμεση επίδραση στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς» και ότι πρόκειται επομένως για το είδος του προβλήματος που η οδηγία είχε ως σκοπό να εναρμονίσει. Εξάλλου, ο σκοπός της οδηγίας ήταν να διασφαλίσει ότι παρέχεται «η αυτή προστασία στα καταχωρισμένα σήματα, σύμφωνα με τη νομοθεσία όλων των κρατών μελών». Παρ' όλον ότι η παρεχομένη από την οδηγία προστασία δεν

14 — Παρατίθεται ανωτέρω στην παράγραφο 5.

επιβάλλει ένα πλήρως ενιαίο σύστημα, δεδομένου ότι ορισμένοι τομείς έχουν αφεθεί στη διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών, οι τομείς αυτοί είναι πολύ περιορισμένοι και οι επιλογές καθορίζονται προσεκτικά (βλ. πιο πάνω την παράγραφο 7).

39. Ως προς το περιεχόμενο και τα αποτελέσματα της οδηγίας, μπορεί να υποστηριχθεί, κατά τη γνώμη μου, ότι αυτή τροποποίησε τις επιπτώσεις του κοινοτικού δικαίου στην προστασία των σημάτων. Προηγουμένως, το αποτέλεσμα των άρθρων 30 και 36 της Συνθήκης στο εθνικό δίκαιο των σημάτων αποτελούσε το μοναδικό πρόβλημα στο κοινοτικό δίκαιο. Η οδηγία εναρμονίζει τις ουσιώδεις προϋποθέσεις και τις συνέπειες της προστασίας των σημάτων. Παρ' όλον ότι, σε ενδοκοινοτικό πλαίσιο, το Δικαστήριο έκρινε το άρθρο 7 της οδηγίας ως κωδικοποίηση της προηγουμένης νομολογίας, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αυτό αποτελεί τον μοναδικό σκοπό του άρθρου 7. Η οδηγία ρυθμίζει το περιεχόμενο των δικαιωμάτων επί του σήματος και οι διατάξεις της προβλέφθηκαν για να αντικαταστήσουν τους διαφόρους εθνικούς νόμους σε όλο το φάσμα των διατάξεών της.

40. Αν η οδηγία θεωρηθεί ως καθορίζουσα τις ουσιώδεις προϋποθέσεις και τα αποτελέσματα της προστασίας των σημάτων, είναι δύσκολο να υποστηριχθεί ότι αφήνει στα κράτη μέλη την ελευθερία επιλογής όσον αφορά τη διεθνή ανάλωση. Η έκταση της αρχής της αναλώσεως αποτελεί τελικώς μια κύρια πλευρά του περιεχομένου των δικαιωμάτων του σήματος.

41. Όμως, ακόμη και αν γίνει δεκτή μια πιο περιορισμένη άποψη ως προς τον χαρακτήρα της οδηγίας, φαίνεται σαφώς ότι η διεθνής ανάλωση αποτελεί έναν από τους τομείς οι οποίοι «έχουν την πλέον άμεση επίδραση στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς» και τους οποίους επομένως η οδηγία προτίθεται να εναρμονίσει. Αν ορισμένα κράτη μέλη εφαρμόζουν τη διεθνή ανάλωση και άλλα όχι, θα υπάρχουν εμπόδια στις συναλλαγές εντός της εσωτερικής αγοράς, εμπόδια που η οδηγία έχει ακριβώς ως σκοπό να εξαφανίσει.

42. Κυρίως γι' αυτόν τον λόγο, η Αυστριακή, η Γαλλική, η Γερμανική, η Ιταλική Κυβέρνηση και η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου καθώς και η Επιτροπή θεωρούν όλες ότι η οδηγία πρέπει να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι απαγορεύει την αρχή της διεθνούς αναλώσεως. Ισχυρίζονται, κατ' ουσίαν, ότι, αν τα κράτη μέλη ήσαν ελεύθερα να παρέχουν στους δικαιούχους των σημάτων το δικαίωμα να απαγορεύουν τις εισαγωγές από τρίτες χώρες, τα ίδια προϊόντα θα μπορούσαν να αποτελέσουν αντικείμενο παραλλήλων εισαγωγών σε ένα κράτος μέλος ενώ δεν θα μπορούσαν σε άλλο κράτος μέλος, αποτέλεσμα ασύμβατο προς την εσωτερική αγορά. Βεβαίως, δεν μπορεί να δοθεί ως απάντηση στο επιχείρημα αυτό ότι, αφής εισήχθησαν σε ένα κράτος μέλος που δέχεται τη διεθνή ανάλωση, τα προϊόντα θα μπορούσαν να τύχουν της ελεύθερης κυκλοφορίας στο εσωτερικό της Κοινότητας, διότι μια τέτοια πρόταση θα είχε ως αποτέλεσμα την επιβολή της διεθνούς αναλώσεως σε όλα τα κράτη μέλη, πράγμα το οποίο, όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, θα ήταν αντίθετο προς την οδηγία. Κατά τη γνώμη μου, η επιχειρηματολογία των πέντε κρατών μελών και της Επιτροπής είναι πολύ ισχυρή.

43. Ένα παρόμοιο επιχείρημα προέβαλαν ορισμένα κράτη μέλη (η Γαλλική Δημοκρατία, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας και το Ηνωμένο Βασίλειο Μεγάλης Βρετανίας και Βόρειας Ιρλανδίας) και η Επιτροπή ενώπιον του δικαστηρίου ΕΖΕΣ στην υπόθεση Mag Instrument Inc. κατά California Trading Company Norway, Ulsteen [15]. Η υπόθεση αυτή είχε ως αντικείμενο την ερμηνεία του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας και, ειδικότερα, το πρόβλημα της διεθνούς αναλώσεως που εφαρμόζεται στα κράτη της ΕΖΕΣ. Όπως ανέφερα πιο πάνω, το άρθρο 7, παράγραφος 1, επεκτάθηκε, για τους σκοπούς της Συμφωνίας ΕΟΧ, στα προϊόντα που διατίθενται στο εμπόριο εντός της αγοράς του ΕΟΧ. Το δικαστήριο ΕΖΕΣ απάντησε ως εξής:

«Η επιχειρηματολογία αυτή πρέπει να απορριφθεί στο μέτρο που αφορά τα κράτη της ΕΖΕΣ. Αντίθετα προς τη Συνθήκη ΕΚ, η Συμφωνία ΕΟΧ δεν καθιερώνει τελωνειακή ένωση. Ο σκοπός και το περιεχόμενο της Συνθήκης ΕΚ και της Συμφωνίας ΕΟΧ διαφέρουν (βλ. τη γνωμοδότηση 1/91 του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, της 14ης Δεκεμβρίου 1991, ως προς το σχέδιο συμφωνίας μεταξύ της Κοινότητας, αφενός, και των χωρών της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελευθέρων Συναλλαγών, αφετέρου, σχετικά με τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου, Συλλογή 1991, σ. I-6079). Επομένως, η Συμφωνία ΕΟΧ δεν δημιουργεί τελωνειακή ένωση αλλά έναν χώρο ελεύθερων συναλλαγών.

Οι αναφερθείσες διαφορές μεταξύ της Κοινότητας και του ΕΟΧ πρέπει να αντικατοπτρίζονται στην εφαρμογή της αρχής της αναλώσεως των δικαιωμάτων του σήματος. Κατά το άρθρο 8 της Συμφωνίας ΕΟΧ, η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, όπως καθορίζεται στα άρθρα 11 έως 13 της Συμφωνίας, εφαρμόζεται μόνο στα προϊόντα καταγωγής των συμβαλλομένων μερών, ενώ, εντός της Κοινότητας, ένα προϊόν βρίσκεται σε ελεύθερη κυκλοφορία αφής νομίμως διατέθηκε στο εμπόριο εντός κράτους μέλους. Γενικώς, ο κανόνας αυτός εφαρμόζεται μόνο, στο πλαίσιο του ΕΟΧ, για τα προϊόντα καταγωγής ΕΟΧ. Στην εξεταζόμενη υπόθεση, το προϊόν κατασκευάστηκε στις Ηνωμένες Πολιτείες και εισήχθη στη Νορβηγία. Συνεπώς, δεν διέπεται από την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων στο εσωτερικό του ΕΟΧ.» [16]

44. Το δικαστήριο ΕΖΕΣ κατέληξε στην κρίση ότι η απόφαση περί καθιερώσεως ή διατηρήσεως της αρχής της διεθνούς αναλώσεως όσον αφορά τα προϊόντα καταγωγής εκτός του ΕΟΧ απέκειτο στα κράτη της ΕΖΕΣ, δηλαδή στους νομοθέτες τους ή τα δικαστήριά τους. Το δικαστήριο ΕΖΕΣ πάντως δεν εξέτασε το ζήτημα των προϊόντων καταγωγής ΕΟΧ.

Το άρθρο 100 Α της Συνθήκης

45. Στην παρούσα υπόθεση, και αντίθετα με τις λοιπές κυβερνήσεις, η Σουηδική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η οδηγία περί σημάτων

15 — Υπόθεση E-2/97, συμβουλευτική γνώμη της 3ης Δεκεμβρίου 1997.

16 — Σκέψεις 25 και 26 της συμβουλευτικής γνώμης.

αφήνει στον εθνικό νομοθέτη τη μέριμνα για την επίλυση του ζητήματος της διεθνούς αναλώσεως. Ισχυρίζεται ότι μια οδηγία που βασίζεται στο άρθρο 100 Α της Συνθήκης δεν μπορεί να ρυθμίζει το ζήτημα αυτό. Η Σουηδική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι το ζήτημα αυτό αφορά τις σχέσεις μεταξύ των κρατών μελών και των τρίτων χωρών· επιπλέον, κατά τη γνωμοδότηση 1/94 επί της Συμφωνίας περί ιδρύσεως της ΠΟΕ [17], η Κοινότητα δεν έχει αποκλειστική εξωτερική αρμοδιότητα στους σχετικούς με την πνευματική ιδιοκτησία τομείς.

46. Πάντως, θεωρώ ότι πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ των μέτρων εμπορικής πολιτικής, αφενός, και των διατάξεων που διέπουν τα αποτελέσματα των δικαιωμάτων επί του σήματος εντός της Κοινότητας, αφετέρου. Παρόλον ότι είναι σαφές ότι η απαγόρευση της διεθνούς αναλώσεως έχει επίπτωση στο εξωτερικό εμπόριο, είναι λιγότερο σίγουρο ότι διέπει πράγματι το εμπόριο αυτό: αντίθετα προς τη θέση της Σουηδικής Κυβερνήσεως, η οδηγία περί σημάτων δεν θα είχε ως αποτέλεσμα, αν ερμηνευόταν ως απαγορεύουσα τη διεθνή ανάλωση, τη «ρύθμιση των σχέσεων μεταξύ των κρατών μελών και των τρίτων χωρών». Η οδηγία μάλλον καθορίζει τα δικαιώματα που απολαύουν οι δικαιούχοι σημάτων εντός της Κοινότητας. Προβλέπει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες ο δικαιούχος του σήματος δικαιούται να ασκήσει ένδικο μέσο κατά της εμπορίας ορισμένων προϊόντων τα οποία μπορούν ή όχι να έχουν εισαχθεί από τρίτες χώρες. Επιπλέον, είναι αναπόφευκτο ορισμένα μέτρα σχετικά με την εσωτερική αγορά να έχουν επίπτωση στις εισαγωγές καταγωγής τρίτων χωρών. Έτσι, τα μέτρα εναρμονίσεως τεχνικών προδιαγραφών επηρεάζουν τα προϊόντα τρίτων χωρών αλλά μπορούν εγκύρως να βασίζονται στο άρθρο 100 Α της Συνθήκης.

47. Ως προς τη γνωμοδότηση 1/94 και την εξωτερική αρμοδιότητα της Κοινότητας, το πρόβλημα αυτό θα ανέκυπτε μόνο αν επρόκειτο να αρχίσουν διαπραγματεύσεις με τρίτες χώρες για τη διεθνή ανάλωση. Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι εκτιμήσεις εμπορικής πολιτικής και οι ανησυχίες λόγω της ενδεχόμενης απουσίας αμοιβαιότητας αποτέλεσαν μέρος των λόγων για τους οποίους η διάταξη που προέβλεπε τη διεθνή ανάλωση, η οποία χαρακτήριζε την πρώτη πρόταση της Επιτροπής, δεν διατηρήθηκε. Όμως η ύπαρξη αυτών των υπολανθανουσών πολιτικών εκτιμήσεων δεν περιορίζει στο πεδίο εφαρμογής ενός μέτρου στηριζομένου στο άρθρο 100 Α. Δεν οδηγεί στο συμπέρασμα ότι ένα άλλο μέτρο που βασίζεται στο άρθρο 100 Α δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ρυθμίζει το ζήτημα της διεθνούς αναλώσεως. Θεωρώ ότι η Κοινότητα μπορεί να ρυθμίσει, βάσει του άρθρου 100 Α, τα δικαιώματα που διαθέτουν οι δικαιούχοι των σημάτων εντός της Κοινότητας επί των προϊόντων που φέρουν το σήμα τους, ανεξάρτητα από το αν τα προϊόντα αυτά διατέθηκαν στο εμπόριο εντός της Κοινότητας ή εκτός αυτής.

Η αρχική λειτουργία των σημάτων

48. Η Σουηδική Κυβέρνηση επικαλείται επίσης τη νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με τη λειτουργία των σημάτων. Η λειτουργία αυτή έγκειται κυρίως στη διασφά-

17 — Γνωμοδότηση του Δικαστηρίου της 15ης Νοεμβρίου 1994, Συλλογή 1994, σ. I-5267.

λιση της δυνατότητας του καταναλωτή να αναγνωρίζει την καταγωγή του προϊόντος. Ουδόλως έγκειται στο να καθιστά δυνατό στον δικαιούχο του σήματος να στεγανοποιεί την αγορά και να αποκομίζει οφέλη από τις διαφορές των τιμών. Η υιοθέτηση της διεθνούς αναλώσεως συνεπάγεται ουσιώδη πλεονεκτήματα για τους καταναλωτές και ενθαρρύνει τον ανταγωνισμό ως προς τις τιμές.

49. Ομολογώ ότι τα επιχειρήματα αυτά μου φαίνονται εξαιρετικά θελκτικά. Εντούτοις, πρέπει να υπομνηστεί ότι η νομολογία του Δικαστηρίου ως προς τη λειτουργία των σημάτων αναπτύχθηκε εντός του πλαισίου της Κοινότητας και όχι της παγκόσμιας αγοράς. Με την απόφαση EMI [18], το Δικαστήριο έκρινε ότι η νομολογία του ως προς τα άρθρα 30 και 36 της Συνθήκης δεν μπορούσε να μεταφερθεί στις εισαγωγές από τρίτες χώρες. Η καταστρατήγηση της προστασίας των δικαιωμάτων επί του σήματος με τον καθορισμό της ουσιώδους λειτουργίας τους κρίθηκε αναγκαία για να αποφευχθούν οι περιορισμοί στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών.

50. Αυτές οι επιτακτικές εκτιμήσεις δεν ισχύουν όσον αφορά τις εισαγωγές από τρίτες χώρες. Αντιθέτως, το να επιτραπεί στα κράτη μέλη να επιλέξουν τη διεθνή ανάλωση θα είχε καθ' εαυτό ως αποτέλεσμα, όπως είδαμε, τη δημιουργία εμποδίων μεταξύ κρατών μελών.

18 — Απόφαση της 15ης Ιουνίου 1976, 51/75 (Συλλογή τόμος 1976, σ. 329).

51. Βεβαίως, υφίσταται ένα ισχυρό επιχείρημα, βασιζόμενο στη μέριμνα για ελεύθερες συναλλαγές σε διεθνές επίπεδο. Ο αποκλεισμός της διεθνούς αναλώσεως θεωρείται από ορισμένους συγγραφείς ως εκδήλωση προστατευτισμού και συνεπώς επιζήμιος [19]. Οι εκτιμήσεις εμπορικής πολιτικής μπορούν πάντως να είναι πολυπλοκότερες απ' ό,τι η θεωρία δέχεται. Αναφέρθηκα ήδη ακροθιγώς στην ανησυχία που συνδέεται με την ενδεχομένη έλλειψη αμοιβαιότητας στην περίπτωση που η Κοινότητα θα καθιέρωνε μονομερώς την αρχή της διεθνούς αναλώσεως. Σε καμία περίπτωση δεν περιλαμβάνεται στα καθήκοντα του Δικαστηρίου η αξιολόγηση τέτοιων εκτιμήσεων πολιτικής.

52. Όσον αφορά τον ανταγωνισμό επί των τιμών και τα πλεονεκτήματα που αυτός συνεπάγεται για τους καταναλωτές, αυτά πρέπει να αντιπαρατίθενται με τον κίνδυνο που απειλεί την ακεραιότητα της εσωτερικής αγοράς. Η ακεραιότητα αυτή θα κινδυνεύσει σοβαρά αν ένα κράτος μέλος δεχθεί τη διεθνή ανάλωση, ενώ ένα άλλο την αρνηθεί. Μόνο οι καταναλωτές του πρώτου κράτους θα έχουν όφελος από τις κατώτερες τιμές των εισαγωγών από τρίτες χώρες. Ο ανταγωνισμός επί των τιμών εντός της Κοινής Αγοράς θα υποστεί στρεβλώσεις.

53. Όσον αφορά την πολιτική της Κοινότητας στον τομέα του ανταγωνισμού, η απόφαση του Δικαστηρίου επί της διεθνούς αναλώσεως δεν θα περιορίσει σε καμία περίπτωση τη δυνατότητα εφαρμογής των κανόνων περί ανταγωνισμού της Συνθήκης.

19 — Οπαδοί της διεθνούς αναλώσεως (σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό) είναι η Beier Friedrich-Karl: *IIC* 1990, σ. 131· Rasmussen Jesper: *EIPR* 1995, σ. 174· Shea Nicholas: *EIPR* 1995, σ. 463, και Verkade D. W. F.: «Extra-communautaire parallelimport en techten van intellectuelle eigendom», *SEW* 1997, σ. 304.

Δεν θα αποκλείσει τη δυνατότητα εφαρμογής των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης στις συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων ή στη μονομερή συμπεριφορά επιχειρήσεως κατέχουσας δεσπόζουσα θέση, που επιδιώκουν τη στεγανοποίηση των αγορών [20].

54. Τέλος, πρέπει να υπομνηστεί ότι ορισμένα κράτη μέλη, καθώς και ορισμένες τρίτες χώρες, δεν εφαρμόζουν τη διεθνή ανάλωση και ότι το γεγονός αυτό δεν κρίθηκε ασύμβατο προς τη Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου (ΓΣΔΕ). Η Συμφωνία για την ίδρυση του ΠΟΕ δεν μετέβαλε την κατάσταση. Το παράρτημα 1 Γ, η Συμφωνία για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας στον τομέα του εμπορίου (TRIPs) [21], ορίζει στο άρθρο 6, ότι, για τους σκοπούς της επιλύσεως των διαφορών βάσει της Συμφωνίας αυτής, καμία διάταξη της εν λόγω Συμφωνίας (υπό ορισμένες επιφυλάξεις) δεν θα χρησιμοποιηθεί για ρύθμιση του θέματος της αναλώσεως των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας [22].

Ο κανονισμός περί του κοινοτικού σήματος

55. Ο κανονισμός περί του κοινοτικού σήματος [23] παρέχει περαιτέρω στοιχεία ερμηνείας της οδηγίας. Ο κανονισμός αυτός, ο οποίος προβλέπει τη δημιουργία ενός ενιαίου κοινοτικού σήματος, ισχύοντος εντός όλης της Κοινότητας, συντάχθηκε ταυτόχρονα με την οδηγία και περιλαμβάνει μια σχεδόν πανομοιότυπη διάταξη περί αναλώσεως.

56. Το άρθρο 1, παράγραφος 2, ορίζει ότι ένα κοινοτικό σήμα έχει «ενιαίο χαρακτήρα» και ότι:

«Παράγει τα αυτά αποτελέσματα σε ολόκληρη την Κοινότητα: δεν δύναται να κατοχυρωθεί, να μεταβιβαστεί, να γίνει αντικείμενο παραίτησης, ή απόφασης περί έκπτωσης του δικαιούχου εκ των δικαιωμάτων του, ή περί ακυρότητας, ούτε να απογορευθεί η χρήση του, παρά μόνο για ολόκληρη την Κοινότητα. Η αρχή αυτή ισχύει, εκτός αντιθέτου διατάξεως του παρόντος κανονισμού.»

57. Το άρθρο 13, που φέρει τον τίτλο «[ανάλωση] του δικαιώματος που παρέχει το κοινοτικό σήμα», προβλέπει τις ακόλουθες διατάξεις:

«1. Το δικαίωμα που παρέχει το κοινοτικό σήμα δεν επιτρέπει στον δικαιούχο του να απαγορεύει τη χρήση του σήματος για προϊόντα που έχουν διατεθεί υπό το σήμα αυτό στο εμπόριο αυτό μέσα στην Κοινότητα από τον ίδιο το δικαιούχο ή με τη συγκατάθεσή του.

20 — Ως προς τη δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 85, βλ., για παράδειγμα, την προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 18 απόφαση EMI, και, πολύ πρόσφατα, τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Tesauro στην υπόθεση C-306/96, Javico, που αναπτύχθηκαν στις 6 Νοεμβρίου 1996.

21 — ΕΕ 1994, L 336, σ. 213.

22 — Ως προς το άρθρο 50 της TRIPs, που αφορά τα προσωρινά μέτρα, βλ. τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Tesauro στην υπόθεση C-53/96 (Hermès) της 13ης Νοεμβρίου 1997.

23 — Κανονισμός (ΕΚ) 40/94 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1993, για το κοινοτικό σήμα (ΕΕ 1994, L 11, σ. 1).

2. Η παράγραφος 1 δεν εφαρμόζεται εάν ο δικαιούχος έχει νόμιμους λόγους να αντιταχθεί στη μεταγενέστερη εμπορική εκμετάλλευση των προϊόντων, ιδίως όταν η κατάσταση των προϊόντων μεταβάλλεται ή αλλοιούται μετά τη διάθεσή τους στο εμπόριο.»

58. Επομένως, με εξαίρεση την αναφορά στο «κοινοτικό σήμα», το άρθρο 13 του κανονισμού έχει πανομοιότυπη διατύπωση με το άρθρο 7 της οδηγίας.

59. Όπως και για την οδηγία, η πρώτη πρόταση της Επιτροπής προέβλεπε τη διεθνή ανάλωση αλλά, και εκεί, η πρόταση τροποποιήθηκε και ο κανονισμός δεν δέχεται την ανάλωση παρά μόνο για τα προϊόντα που διατέθηκαν στο εμπόριο «μέσα στην Κοινότητα». Είναι επομένως αδύνατο να ερμηνευθεί ο κανονισμός ως επιβάλλων τη διεθνή ανάλωση. Η επιλογή επομένως θα είναι μεταξύ του να αποκλειστεί η διεθνής ανάλωση και να αφεθεί το ζήτημα αυτό στα κράτη μέλη.

60. Εντούτοις, στην περίπτωση του κανονισμού μετά δυσκολίας θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι τα κράτη μέλη έχουν ελευθερία επιλογής. Ενώ η οδηγία αποτελεί ένα μέτρο μερικής εναρμονίσεως των εθνικών δικαίων, ο κανονισμός διέπει κατά τρόπο εξαντλητικό τα συνδεόμενα με ένα κοινοτικό σήμα δικαιώματα και αποτελέσματα. Επιπλέον, το άρθρο 14, παράγραφος 1, ορίζει ότι «τα αποτελέσματα του κοινοτικού σήματος καθορίζονται αποκλειστικά από τις διατάξεις του παρόντος κανονισμού»· αφήνει δε στο εθνικό δίκαιο τη φροντίδα για τη ρύθμιση των προσβολών κοινοτικού σήματος σύμφωνα με τις διατάξεις του τίτλου X, που αναφέρεται μόνο στη δικαιοδοσία και διαδικασία σε αγωγές που αφορούν κοινοτικά σήματα.

61. Επομένως, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι ο κανονισμός για το σήμα παρέχει στα κράτη μέλη την ελευθερία να επιλέξουν τη διεθνή ανάλωση. Το ερώτημα επομένως είναι αν οι διατάξεις περί αναλώσεως που περιλαμβάνονται στον κανονισμό και την οδηγία μπορούν να ερμηνεύονται διαφορετικά, παρά την κοινή τους προέλευση και την πανομοιότυπη διατύπωσή τους. Ασφαλώς, υπάρχουν πολύ γνωστά παραδείγματα πανομοιοτύπων διατάξεων που ερμηνεύονται διαφορετικά εντός διαφορετικών πλαισίων, ιδίως στο πλαίσιο της Συνθήκης ΕΚ, αφενός, και στο πλαίσιο συμφωνίας ελευθέρων συναλλαγών, αφετέρου, όπως στην απόφαση της 9ης Φεβρουαρίου 1982, Harlequin et Simons [24]. Η συμβουλευτική γνώμη του δικαστηρίου ΕΖΕΣ, που αναφέρθηκε πιο πάνω [25], παρέχει ένα άλλο παράδειγμα λόγων αποδοχής διαφορετικής ερμηνείας της εν προκειμένω εξεταζομένης διατάξεως που δικαιολογείται από το διαφορετικό πλαίσιο. Στην παρούσα υπόθεση πάντως το πλαίσιο, και για τον κανονισμό και για την οδηγία, είναι η εσωτερική αγορά της Κοινότητας. Παρόλον ότι μπορεί να προβληθεί το επιχείρημα ότι οι δύο πράξεις έχουν διαφορετικούς σκοπούς, εφόσον η οδηγία αποβλέπει μόνο στην πραγματοποίηση εναρμονίσεως περιορισμένης κλίμακας, πρέπει να γίνει

24 — Υπόθεση 270/80, Συλλογή 1982, σ. 329.
25 — Υποσημείωση 15.

δεκτό ότι ο κανονισμός παρέχει τουλάχιστον ένα επιπλέον έρεισμα για την άποψη ότι η οδηγία αποκλείει τη διεθνή ανάλωση.

62. Συνεπώς, καταλήγω στο συμπέρασμα ότι, ενόψει της διατυπώσεως και του σκοπού της οδηγίας περί σημάτων, του νομοπαρασκευαστικού ιστορικού της, της πανομοιότυπης διατυπώσεως που περιλαμβάνεται στον κανονισμό για το κοινοτικό σήμα, καθώς και των ανεπιθύμητων αποτελεσμάτων που θα προκύψουν αν αφεθεί στα κράτη μέλη η φροντίδα ρυθμίσεως του ζητήματος αυτού, το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας απαγορεύει στα κράτη μέλη να υιοθετήσουν την αρχή της διεθνούς αναλώσεως.

63. Έτσι, η απάντησή μου στο πρώτο ερώτημα είναι ότι το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ο δικαιούχος του σήματος μπορεί να απαγορεύει σε τρίτον τη χρήση του σήματος για προϊόντα που διατέθηκαν υπό το σήμα αυτό στο εμπόριο εκτός του εδάφους του ΕΟΧ. Επομένως, απαγορεύεται στα κράτη μέλη να υιοθετήσουν την αρχή της διεθνούς αναλώσεως.

Δεύτερο ερώτημα

64. Με το δεύτερο ερώτημά του το Oberster Gerichtshof ερωτά αν το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας περί σημάτων μπορεί, μόνο του, να αποτελέσει τη βάση για να αξιώσει ένας δικαιούχος σήματος την απαγόρευση της πωλήσεως των προϊόντων του που κυκλοφορούν εντός της Κοινότητας χωρίς τη συγκατάθεσή του. Από τη διάταξη περί παραπομπής και από μια μεταγενέστερη ανακοίνωση του αιτούντος δικαστηρίου προκύπτει ότι το ερώτημα αυτό ανέκυψε για τους ακολούθους λόγους.

65. Το αυστριακό δίκαιο περί σημάτων δεν προβλέπει δικαίωμα για απαγορευτική δικαστική εντολή στην περίπτωση προσβολής του σήματος: εντούτοις, σύμφωνα με το άρθρο 9 του UWG (νόμου περί αθεμίτου ανταγωνισμού) μπορεί να ζητηθεί δικαστική εντολή για την παύση προβολής ενός σήματος. Σύμφωνα με το άρθρο 9, παράγραφος 1, του UWG, μια δικαστική διάταξη μπορεί να απαγορεύσει σε κάποιο πρόσωπο το οποίο, στον συναλλακτικό βίο, χρησιμοποιεί ένα όνομα, μια εμπορική επωνυμία ή μια ιδιαίτερη ονομασία επιχειρήσεως κατά τρόπο που μπορεί να προκαλέσει σύγχυση με το όνομα, την εμπορική επωνυμία ή την ιδιαίτερη ονομασία που κάποιος άλλος μονίμως χρησιμοποιεί. Ένα καταχωρημένο σήμα χαρακτηρίζεται ως «ειδική ονομασία» υπό την έννοια της διατάξεως αυτής (άρθρο 9, παράγραφος 3, του UWG). Φαίνεται πάντως ότι το αυστριακό δίκαιο δεν επιτρέπει να ζητείται απαγόρευση βάσει του άρθρου 9 του UWG για να εμποδίζονται παράλληλες εισαγωγές δεδομένου ότι, κατά την άποψη του Oberster Gerichtshof, δεν υφίσταται κίνδυνος συγχύσεως υπό την έννοια της διατάξεως αυτής, αν πρόκειται για αρχικά προϊόντα του δικαιούχου του σήματος.

66. Παρ' όλον ότι στο αυστριακό δίκαιο υπάρχουν δύο άλλα ερείσματα επί των οποίων μπορεί να βασιστεί μια απαγορευτική δικαστική εντολή, το Oberster Gerichtshof θεωρεί ότι κανένα από αυτά δεν έχει εφαρμογή στην παρούσα υπόθεση. Οι διατάξεις αυτές είναι το άρθρο 1 του UWG και το άρθρο 43 του ABGB (γενικές αρχές του αστικού κώδικα). Σύμφωνα με την πρώτη διάταξη, είναι δυνατόν να εκδοθεί απαγορευτική δικαστική εντολή σε βάρος προσώπου το οποίο, στον συναλλατικό βίο, τελεί, για τις ανάγκες του ανταγωνισμού, πράξεις αντίθετες προς τη δημόσια τάξη. Μια παράβαση νόμου μπορεί να είναι αντίθετη προς τη δημόσια τάξη υπό την έννοια της διατάξεως αυτής. Η εν λόγω παράβαση πρέπει εντούτοις να καταλογίζεται στο πρόσωπο που τη διέπραξε και να μπορεί να απονέμει σ' αυτό ένα πλεονέκτημα σε σχέση προς τους ανταγωνιστές που τηρούν τον νόμο. Το άρθρο 43 του ABGB παρέχει το δικαίωμα να ζητεί απαγορευτική δικαστική εντολή εκείνος του οποίου αμφισβητείται το δικαίωμα να χρησιμοποιεί το όνομά του ή ο οποίος υπέστη ζημία λόγω της χρησιμοποιήσεως του ονόματός του (ή ψευδωνύμου) χωρίς τη συγκατάθεσή του.

67. Το Oberster Gerichtshof, εκτιμώντας ότι καμία από τις προαναφερθείσες διατάξεις δεν μπορεί να αποτελέσει τη βάση για μια δικαστική εντολή στο πλαίσιο της παρούσας υποθέσεως, κρίνει ότι δεν μπορεί να χορηγήσει δικαστική εντολή στην Silhouette εκτός εάν το δικαίωμα για δικαστική εντολή απορρέει από το γράμμα του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας περί των σημάτων. Σύμφωνα με τη συλλογιστική του, αν το άρθρο 7, παράγραφος 1, μπορεί να ερμηνευτεί υπό την έννοια αυτή, θα είναι σε θέση να εκδώσει δικαστική εντολή βάσει του άρθρου 10a του Markenschutzgesetz, εφόσον οι δύο διατάξεις έχουν σχεδόν πανομοιότυπη διατύπωση. Τονίζει ότι το ερώτημα δεν είναι αν η διάταξη αυτή της οδηγίας μπορεί να έχει άμεσο αποτέλεσμα, εφόσον η διάταξη αυτή μεταφέρθηκε στο αυστριακό δίκαιο σχεδόν κατά λέξη. Πρόκειται μάλλον για τον καθορισμό της ορθής ερμηνείας. Παρόλον ότι το άρθρο 5 της οδηγίας και όχι το άρθρο 7 είναι η διάταξη που απονέμει ουσιαστικά δικαιώματα στον δικαιούχο του σήματος, φαίνεται ότι το Oberster Gerichtshof εξετάζει μόνο την ερμηνεία της τελευταίας αυτής διατάξεως διότι το άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχείο α', δεν έχει μεταφερθεί στο αυστριακό δίκαιο.

68. Ανεξάρτητα από το αν οι επί μέρους διατάξεις μιας οδηγίας έχουν ή δεν έχουν μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο και ανεξάρτητα από το ενδεχόμενο άμεσο αποτέλεσμα των διατάξεων αυτών — οι οποίες, εάν δεν έχουν μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο, δεν μπορούν να προβάλλονται παρά μόνο κατά του κράτους ή κατά δημοσίου θεσμικού οργάνου —, δεν αμφισβητείται ότι τα εθνικά δικαστήρια υποχρεούνται να εφαρμόζουν το σύνολο των διατάξεων του εθνικού δικαίου κατά τρόπο ώστε να εξασφαλίζεται, όσον τούτο είναι δυνατό, η πραγματοποίηση του προβλεπομένου από την οδηγία σκοπού [26]. Η υποχρέωση αυτή δεν ισχύει μόνο για το εθνικό δίκαιο που θεσπίστηκε ειδικά για τη μεταφορά μιας οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο, αλλά και για τις άλλες διατάξεις του εθνικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που θεσπίστηκαν πριν από την οδηγία. Όπως έκρινε το Δικαστήριο σε σχέση με την εν προκειμένω επίδικη διάταξη, «κατά την εφαρμογή του εθνικού δικαίου, είτε πρόκειται για προγενέστερες είτε για μεταγενέστερες της οδηγίας διατάξεις, το εθνικό δικαστήριο που καλείται να το ερμηνεύσει οφείλει να το πράξει, κατά το μέτρο του δυνατού, υπό το φως του κειμένου και του σκοπού της οδηγίας, ώστε να επιτευχθεί το

26 — Απόφαση της 13ης Νοεμβρίου 1990, C-106/89, Marleasing (Συλλογή 1990, σ. I-4135).

αποτέλεσμα που αυτή επιδιώκει, συμμορφούμενο έτσι προς το άρθρο 189, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ» [27].

69. Επομένως, το εθνικό δίκαιο περί σημάτων πρέπει να ερμηνεύεται σύμφωνα προς την οδηγία περί σημάτων είτε το δίκαιο αυτό τροποποιήθηκε είτε όχι για να ενσωματώσει όλες τις διατάξεις της οδηγίας. Αν υποτεθεί ότι η οικεία νομοθεσία μπορεί να ερμηνευτεί υπό την έννοια αυτή, τα εθνικά δικαστήρια υποχρεούνται να παρέχουν στα σήματα την ίδια προστασία ως εάν οι διατάξεις της οδηγίας είχαν ειδικώς και ρητώς μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο.

70. Έτσι, καίτοι στην παρούσα υπόθεση, το άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας περί σημάτων, το οποίο παρέχει αποκλειστικά δικαιώματα στον δικαιούχο του σήματος, δεν μεταφέρθηκε στο αυστριακό δίκαιο, τα δικαστήρια υποχρεούνται, στο μέτρο του δυνατού, να ερμηνεύουν το αυστριακό δίκαιο υπό το φως του άρθρου 5, παράγραφος 1, στοιχείο α'. Το άρθρο 5, παράγραφος 1, ορίζει ότι ο δικαιούχος «δικαιούται να απαγορεύει σε κάθε τρίτο να χρησιμοποιεί στις συναλλαγές, χωρίς τη συγκατάθεση του» το σήμα. Επομένως, από το γράμμα του άρθρου 5, παράγραφος 1, προκύπτει ότι ο δικαιούχος πρέπει να έχει δικαίωμα για δικαστική εντολή απαγορεύουσα τη χρησιμοποίηση του σήματος. Συνεπώς, εφόσον η εθνική νομοθεσία επιτρέπει την έκδοση μιας τέτοιας δικαστικής διατάξεως, είτε δυνάμει του δικαίου περί σημάτων είτε δυνάμει άλλου δικαίου, όπως αυτό περί του αθέμιτου ανταγωνισμού, πρέπει αυτή να επιτρέπεται επίσης σε περίπτωση προσβολής των δικαιωμάτων του σήματος, όπως τα ορίζει το άρθρο 5, παράγραφος 1, της οδηγίας.

71. Επιπλέον, το Δικαστήριο δέχεται, με τη νομολογία του, ως γενική αρχή του δικαίου ότι τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να παρέχουν αποτελεσματικά μέσα για την άσκηση των κοινοτικών δικαιωμάτων. Η νομολογία διατύπωσε ιδίως δύο αρχές: πρώτον, ότι οι εθνικοί κανόνες που διέπουν τα ένδικα μέσα που αποσκοπούν στην άσκηση κοινοτικών δικαιωμάτων δεν μπορούν να είναι λιγότερο ευνοϊκοί από αυτούς που αφορούν δικαιώματα απορρέοντα από το εθνικό δίκαιο· δεύτερον, ότι η άσκηση δικαιωμάτων που απονέμει η κοινοτική έννομη τάξη δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να καθίσταται αδύνατη στην πράξη ή υπερβολικά δύσκολη [28]. Είναι πολύ πιθανό η άρνηση του ενδίκου μέσου για το οποίο πρόκειται στην παρούσα υπόθεση, δηλαδή μιας δικαστικής εντολής, να είναι αντίθετη, υπό τις περιστάσεις της παρούσας υποθέσεως, στις δύο αυτές απαιτήσεις.

72. Όσον αφορά τις διατάξεις ασφαλιστικών μέτρων, το Δικαστήριο έκρινε ότι τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν ενδεχομένως να διατάσσουν τη λήψη προσωρινών μέτρων για να προστατεύσουν τα παρεχόμενα από την κοινοτική έννομη τάξη δικαιώματα, ακόμη και στις περιπτώσεις στις οποίες δεν θα μπορούσαν να το πράξουν δυνάμει του

27 — Απόφαση της 11ης Ιουλίου 1996, C-232/94, MPA Pharma (Συλλογή 1996, σ. I-3671, σκέψη 12).

28 — Βλ., για παράδειγμα, την απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 1995, C-430/93 και C-431/93, Van Schijndel και Van Veen (Συλλογή 1995, σ. I-4705).

εθνικού δικαίου [29]. Το Δικαστήριο έκρινε ότι η πλήρης αποτελεσματικότητα του κοινοτικού δικαίου θα θιγόταν αν ένας κανόνας εθνικού δικαίου μπορούσε να εμποδίσει το δικαστήριο, ενώπιον του οποίου έχει αχθεί μια διεπομένη από το κοινοτικό δίκαιο διαφορά, να διατάξει προσωρινά μέτρα αναμένοντας την οριστική απόφαση που πρόκειται να εκδοθεί [30]. Είναι σαφές ότι η ίδια αρχή εφαρμόζεται σε μια οριστική δικαστική εντολή: και αυτό το ένδικο μέσο πρέπει να γίνεται δεκτό από το εθνικό δικαστήριο όταν είναι αναγκαίο για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής προστασίας των δικαιωμάτων που παρέχει η κοινοτική έννομη τάξη.

Πρόταση

73. Συνεπώς, θεωρώ ότι στα υποβληθέντα από το Oberster Gerichtshof ερωτήματα πρέπει να δοθούν οι εξής απαντήσεις:

«1) Το άρθρο 7, παράγραφος 1, της πρώτης οδηγίας 89/104/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ο δικαιούχος σήματος έχει το δικαίωμα να απαγορεύει σε τρίτον να κάνει χρήση του σήματος για προϊόντα που διατέθηκαν υπό το σήμα αυτό στο εμπόριο εκτός του ΕΟΧ.

2) Ακόμη και στην περίπτωση κατά την οποία το άρθρο 7, παράγραφος 1, είναι η μόνη από τις συναφείς διατάξεις της οδηγίας που έχει μεταφερθεί ειδικώς στο εσωτερικό δίκαιο, ο δικαιούχος του σήματος έχει το δικαίωμα να ζητήσει να απαγορευθεί σε τρίτον να κάνει χρήση του σήματος για προϊόντα που διατέθηκαν υπό το σήμα αυτό στο εμπόριο εκτός του ΕΟΧ.»

29 — Απόφαση της 19ης Ιουνίου 1990, C-213/89, Factortame κ.λπ. (Συλλογή 1990, σ. I-2433).

30 — Σκέψη 21 της αποφάσεως.